

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

«Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Προγράμματα Σπουδών
και το εκπαιδευτικό υλικό Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης»

MIS: 5035543

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Περιγραφή της Ενότητας

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστεί το ζήτημα του **σχεδιασμού διδασκαλίας** και της **διδακτικής μεθοδολογίας** σε σχέση με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Θρησκευτικών.

Παράλληλα θα γίνει αναφορά στα διδακτικά εργαλεία και τις στρατηγικές/τεχνικές διδασκαλίας, στον γενικότερο ρόλο του/της εκπαιδευτικού και του/της μαθητή/τριας, καθώς και τη σχέση τους με τον διδακτικό σχεδιασμό.

Στόχοι

- απόκτηση θεωρητικής επάρκειας σχετικά με αρχές σχεδιασμού της διδασκαλίας και τη διδακτική μεθοδολογία
- ανάπτυξη κριτηρίων επιλογής/αξιοποίησης κατάλληλων διδακτικών εργαλείων και διδακτικών δραστηριοτήτων
- σχεδιασμός μιας διδασκαλίας

μέθοδος

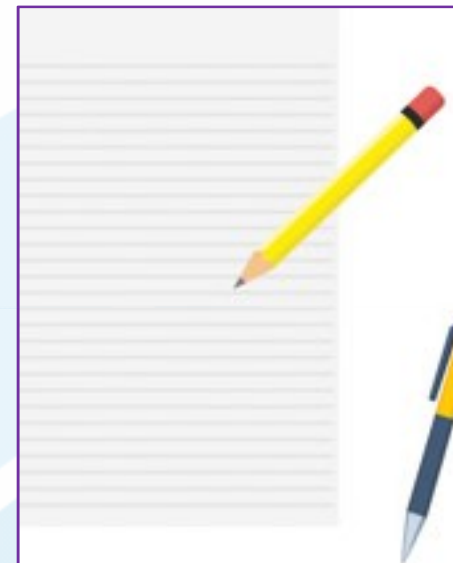
- Παρουσίαση
- Ομαδοσυνεργασία
- Αναστοχασμός

Ο σχεδιασμός διδασκαλίας

...αποτελεί σημαντικό κομμάτι της προετοιμασίας του/της εκπαιδευτικού πριν μπει στην τάξη.

Χρειάζεται

- μεθοδολογική γνώση σχεδιασμού και υποστηρικτικών μηχανισμών μιας διδασκαλίας
- αξιοποίηση παιδαγωγικής θεωρίας

Το νέο ΠΣ είναι πρόγραμμα
στοχοθεσίας

*«Αφετηρία και βάση σχεδιασμού είναι τα μαθησιακά
αποτελέσματα και όλες οι υπόλοιπες παράμετροι
εξαρτώνται από τον καθορισμό τους».*

Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση όλες οι αποφάσεις εκκινούν από **τα
επιδιωκόμενα αποτελέσματα** και η τελική «επιδίωξη» καθορίζει όλη
τη διαδικασία.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Επιλογή μεθόδων και στρατηγικών

Προϋποθέσεις:

- Αντικειμενικές συνθήκες τάξης
- Χαρακτηριστικά θεματικής ενότητας
- Διαφοροποίηση διδασκαλίας

Τομείς μάθησης

- Γνώση
- Στάσεις-αξίες
- Δεξιότητες-ικανότητες

Στάδια εφαρμογής:

- Προδιδακτικός σχεδιασμός
- Εφαρμογή στη διδασκαλία
- Μαθησιακή και μεταγνωστική αξιολόγηση

Στρατηγικές διδασκαλίας:

- Συμμετοχικές μορφές διδασκαλίας
- Διερεύνηση/αναζήτηση
- Ομαδοσυνεργασία

Διδακτική μεθοδολογία

Βιωματική μάθηση

1. Αρχές σχεδιασμού διδασκαλίας

Οι εκπαιδευτικοί κατά τον σχεδιασμό επιδιώκεται να:

- δημιουργούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης, ενθαρρύνοντας την **ενεργό εμπλοκή μαθητών/τριών** σε ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες,
- εστιάζουν στην οικειοποίηση **βασικών γνώσεων** με τη βοήθεια των οποίων αναπτύσσονται γνωστικές, μεταγνωστικές και άλλες δεξιότητες και ικανότητες, αξιοποιώντας τις αρχές της παιδαγωγικής ψυχολογίας και τη φυσιογνωμία του μαθήματος των Θρησκευτικών,
- επιδιώκουν τη διασύνδεση και ενσωμάτωση της **νέας γνώσης με τις προϋπάρχουσες γνώσεις** των μαθητών/τριών μέσω πολλαπλών προσεγγίσεων ανάλογα με τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους,
- υιοθετούν στρατηγικές **διαφοροποιημένης διδασκαλίας, βιωματικής μάθησης** και αξιοποιούν εναλλακτικές πρακτικές, ποικίλα διδακτικά εργαλεία και δημιουργικές δραστηριότητες,

2. Βήματα σχεδιασμού

Το μάθημα, ένα ταξίδι...

1° βήμα: να σκεφτούμε για ποιους/ποιες σχεδιάζουμε το ταξίδι

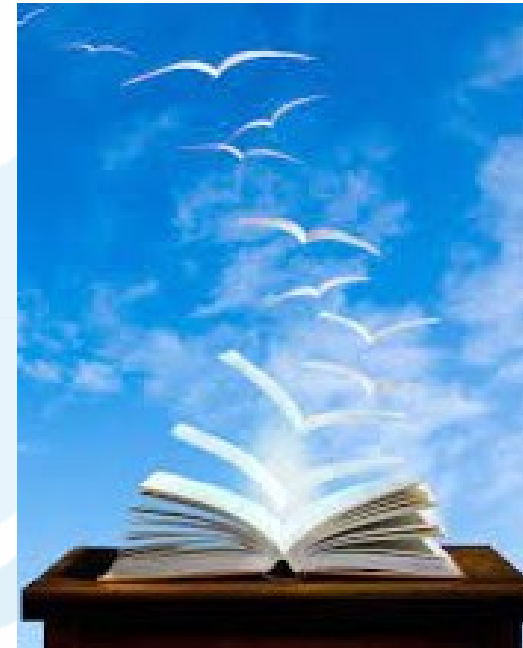
2° βήμα: να αναστοχαστούμε γιατί αξίζει να κάνουμε το ταξίδι

3° βήμα: να ορίσουμε πού προσδοκούμε να φτάσουμε

4° βήμα: να σχεδιάσουμε το ταξίδι μας με τον καλύτερο τρόπο

5° βήμα: να σκεφτούμε πώς θα αναγνωρίσουμε τον προορισμό μας όταν φτάσουμε

6° βήμα: να κάνουμε το ταξίδι

- Σε ποιους απευθύνεται η διδασκαλία/ χαρακτηριστικά της μαθητικής ομάδας

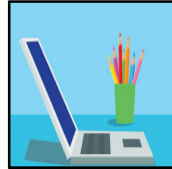
- Ποια ουσιαστικά ερωτήματα και ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών μας θα υπηρετήσουμε, σε σχέση με το κεντρικό θέμα/Θεματικό Πεδίο, τους ειδικούς στόχους της τάξης και τους γενικούς σκοπούς εκπαίδευσης;

- Ποια είναι τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα της διδασκαλίας μας;

- Ποιες δραστηριότητες θα σχεδιάσουμε ανά στάδιο μαθήματος σύμφωνα με τη διδακτική μέθοδο και τις γνωσιακές διαδικασίες της μάθησης;

- Ποιες δραστηριότητες θα σχεδιάσουμε στη διάρκεια και στο τέλος της διδασκαλίας για να αξιολογήσουμε τον βαθμό μάθησης που πέτυχαν οι μαθητές/τριες

- Πραγματοποίηση του μαθήματος

Ο /Η εκπαιδευτικός επιλέγει δημιουργικές δραστηριότητες που :

- ✓ είναι **αρμονικά ενταγμένες** στον συνολικό σχεδιασμό, **υπηρετούν** το Θεματικό Πεδίο και τη Θεματική Ενότητα και τα ΠΜΑ της διδασκαλίας
- ✓ **λαμβάνουν υπόψη** το μαθησιακό επίπεδο ανάπτυξης των μαθητών/τριών αλλά και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε σχολικού περιβάλλοντος (π.χ. υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, χρήση εργαστηρίου πληροφορικής κ.λπ.)
- ✓ **αξιοποιούν** μια γκάμα τεχνικών διδασκαλίας
- ✓ **αξιολογούν** με τον περισσότερο αποτελεσματικό τρόπο την επίτευξη ή όχι των ΠΜΑ που έχουν εξ αρχής καθοριστεί.
- ✓ **ενισχύουν** την αυτογνωσία και την αναστοχαστικότητα των μαθητών/τριών ,αξιολογώντας τις δεξιότητες, τις ικανότητες αλλά και τη συμμετοχή τους

Τεχνικές διδασκαλίας

(Οδηγός Εκπαιδευτικού)

- ✓ Άμεσης Διδασκαλίας
- ✓ Ομαδοσυνεργασίας
- ✓ Διαλόγου
- ✓ Επίλυσης προβλημάτων
- ✓ Παιχνιδιού / Δράσης
- ✓ Πρότζεκτ
- ✓ Αξιολόγησης

5W1H

Ο ρόλος του / της εκπαιδευτικού κατά τη μαθησιακή διαδικασία

- ενεργοποιεί
- εμπυχώνει
- καθοδηγεί
- **οργανώνει** τη διδασκαλία, ώστε η τάξη να λειτουργήσει ως κοινότητα μάθησης μέσω των κοινών εμπειριών και της διάδρασης

Στη διαδικασία του σχεδιασμού διδασκαλίας εντάσσεται και **ο αναστοχασμός** του/της εκπαιδευτικού μετά την υλοποίηση του σχεδιασμού στην τάξη με την **ανατροφοδοτική αξιολόγηση** της πορείας της μαθησιακής διαδικασίας και την ένταξη τροποποιήσεων, προσαρμογών και βελτιώσεων στον αρχικό σχεδιασμό.

Ο μαθητής / Η μαθήτρια στην τάξη

- **Ενεργή εμπλοκή** (αναπτύσσουν πρωτοβουλίες και αυτενέργεια)
- **Προσωπική ανακάλυψη της γνώσης** (διατυπώνουν προβληματισμούς και ερωτήματα, κάνουν παρατηρήσεις, ερευνούν, λύνουν προβλήματα, αναπτύσσουν εργαλεία συλλογής δεδομένων, περιγράφουν πιθανές εξηγήσεις, δημιουργούν προβλέψεις...)
- ✓ **Συνεργατική μάθηση** σε ατμόσφαιρα συναισθηματικής στήριξης και αποδοχής (συμμετέχουν σε ομαδο-συνεργατικές δράσεις, επικοινωνούν, διαλέγονται, δείχνουν ενσυναίσθηση, αναλαμβάνουν ρόλους & προσωπική ευθύνη)
- ✓ **Οικοδόμηση μάθησης** μέσω αλληλεπίδρασης και μαθησιακών δραστηριοτήτων με διερευνητικό, ανακαλυπτικό και βιωματικό χαρακτήρα
- ✓ Ανάπτυξη **μεταγνώσης** (μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν)

Διδακτική μεθοδολογία

Στη θρησκευτική εκπαίδευση οι θρησκευτικές αλήθειες δεν προσεγγίζονται μόνον διανοητικά, αλλά απευθύνονται στον όλο άνθρωπο, άρα και στο συναίσθημά του.

Η θρησκευτική γνώση συνίσταται κυρίως στην κατανόηση (εμπειρία, νοηματοδότηση, εννοιολόγηση και εφαρμογή) της θρησκευτικής γλώσσας.

Βιωματική μέθοδος

Οι 'διαδικασίες γνώσης'

Εγκατεστημένη πρακτική
βιώνοντας

βιώνοντας

Το νέο

βιώνοντας

Το γνωστό

Μετασχηματίζουσα πρακτική
εφαρμόζοντας

εφαρμόζοντας

δημιουργικά

εφαρμόζοντας

κατάλληλα

νοηματοδοτώντας

με ορολογία

νοηματοδοτώντας

με θεωρία

Εμφανή διδασκαλία
νοηματοδοτώντας

αναλύοντας

λειτουργικά

αναλύοντας

κριτικά

Κριτική πλατυσίωση
αναλύοντας

1^ο
Στάδιο

- Οι μαθητές/τριες καλούνται μέσα από τις δραστηριότητες **να βιώσουν** κάτι που έχει σχέση με την έννοια/θέμα και **την εμπειρία τους** , κάτι που ήδη ξέρουν

2^ο
Στάδιο

- Οι μαθητές/τριες **συνδέουν** την εμπειρία τους με **τον θρησκευτικό χαρακτήρα** της έννοιας/ του θέματος που μελετούν

3^ο
Στάδιο

- Οι μαθητές/τριες **αναλύουν και επεξεργάζονται** σε βάθος το θρησκευτικό περιεχόμενο της έννοιας/θέματος και φτάνουν στην προσωπική κατάκτηση της γνώσης

4^ο
Στάδιο

- Οι μαθητές/τριες **επιχειρούν να εφαρμόσουν** σε πραγματική ή υποθετική συνθήκη όσα έμαθαν κάνοντας τη σύνδεση με το σήμερα και την πραγματικότητα και αναλαμβάνοντας ίσως δράσεις και πρωτοβουλίες

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου

Θεματικό Πεδίο: Χριστιανισμός
στην Ανατολή και τη Δύση

Θεματική Ενότητα: Η
Μεταρρύθμιση και οι
συνέπειές της (2 διδ. ώρες)

ΠΜΑ: Οι μαθητές/τριες είναι σε
θέση να:

– εντοπίζουν σημαντικά γεγονότα
από τη ζωή και τη δράση του
Μαρτίνου Λούθηρου και το
ιστορικό πλαίσιο στο οποίο
γεννήθηκε ο Προτεσταντισμός

– αναδεικνύουν θρησκευτικές
διαστάσεις του ρόλου της
Μεταρρύθμισης στην
πυροδότηση σημαντικών
ιστορικών εξελίξεων

1^η διδακτική ώρα: Βήματα διδασκαλίας με
βάση τις γνωσιακές διαδικασίες μάθησης

ΠΜΑ: Οι μαθητές/μαθήτριες να εντοπίζουν
σημαντικά γεγονότα από τη ζωή και τη
δράση του Μαρτίνου Λούθηρου και το
ιστορικό πλαίσιο στο οποίο γεννήθηκε ο
Προτεσταντισμός

- 1. αρχικά **βιώνουν** το ήδη γνωστό
- 2. **νοηματοδοτούν** τις προϋπάρχουσες
εμπειρίες τους με θρησκευτικό
περιεχόμενο.
- 3. **αναλύουν** σε βάθος τη νέα θρησκευτική
γνώση
- 4. καλούνται να **εφαρμόσουν** τη νέα γνώση
σε συνθήκες της καθημερινότητάς τους

1. Βιώνουν το ήδη γνωστό (Η έννοια της διαμαρτυρίας)

Δραστηριότητα: Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS) (χρόνος 5')

«Συμβαίνει κάτι στο σχολείο, το οποίο δεν σας βρίσκει σύμφωνους/ες, καθώς έχετε διαφορετική γνώμη. Με ποιο τρόπο θα κάνατε περισσότερο γνωστές τις θέσεις σας και αυτά που εσείς πιστεύετε, εκφράζοντας προς κάθε ενδιαφερόμενο τη διαμαρτυρία σας;»

2. Νοηματοδοτούν τις προϋπάρχουσες εμπειρίες τους με θρησκευτικό περιεχόμενο

(Η ανάρτηση των 95 θέσεων του Λούθηρου)

Δραστηριότητα: Έντεχνος Συλλογισμός (Βλέπω/ισχυρίζομαι/αναρωτιέμαι) (χρόνος 12')

3. **Αναλύουν** σε βάθος τη νέα θρησκευτική γνώση

(Δίαιτα -Συμβούλιο- της Βορμς το 1521)

Δραστηριότητα: Δάσκαλος σε ρόλο (χρόνος 13')

Ο/Η εκπαιδευτικός μπαίνει στον ρόλο ενός φίλου του Λούθηρου, ο οποίος μετά το Συμβούλιο της Βορμς επιστρέφει στο χωριό του και μιλάει στους συγχωριανούς του (τους μαθητές/τις μαθήτριες) για όσα εκτυλίχθηκαν εκεί. Αξιοποιεί προγενέστερες γνώσεις (οι 95 θέσεις), παρουσιάζει το ιστορικό πλαίσιο, αναφέρεται στο κλίμα του Συμβουλίου, την απολογία και την άρνηση του Λούθηρου να ανακαλέσει τις θέσεις του κ.λπ. Κρατάει ένα απόσπασμα της απολογίας του Λούθηρου, το οποίο κάποια στιγμή και αποκαλύπτει διαβάζοντάς το.

«Δεν μπορώ να αναιρέσω τις θέσεις μου, γιατί δεν πιστεύω στο αλάθητο του πάπα, ούτε στο αλάθητο των συνόδων.... Δεν μπορώ και δε θέλω να ανακαλέσω τίποτα, γιατί δεν είναι ορθό, και αντίθετα είναι επικίνδυνο να πράττει κανείς αντίθετα με τη φωνή της συνείδησής του...».

Ζητάει από τους συγχωριανούς του (τους μαθητές/τις μαθήτριες) να εκφράσουν τα συναισθήματά τους για όσα συνέβησαν και να τον βοηθήσουν να πάρει θέση υπέρ ή κατά της Μεταρρύθμισης, δικαιολογώντας τη στάση τους. Οι μαθητές/τριες μπαίνουν στον ρόλο των συγχωριανών, απαντούν σε ερωτήματα με βάση την προγενέστερη γνώση τους, αλληλεπιδρούν με τα νέα γνωστικά δεδομένα και παίρνουν θέση δικαιολογώντας τη στάση τους.

4. **Εφαρμόζουν** τη νέα γνώση σε συνθήκες της καθημερινότητάς τους.

(Ρεπορτάζ με αφορμή το ξεκίνημα της Μεταρρύθμισης)

Δραστηριότητα: Μετασχηματισμός κειμένου (χρόνος 10')

«Με τη βοήθεια και του βιβλίου σας να χρησιμοποιήσετε όσα καινούργια μάθατε σήμερα για να δημιουργήσετε ένα γραπτό ρεπορτάζ, που θα δημοσιευτεί σε μια εφημερίδα και θα έχει αφιέρωμα στην έννοια της “διαμαρτυρίας”, αξιοποιώντας τρία σημαντικά γεγονότα από το ξεκίνημα της Μεταρρύθμισης και τη δράση του Μαρτίνου Λούθηρου».

1^η δραστηριότητα άσκησης στον σχεδιασμό διδασκαλίας και στη διδακτική μεθοδολογία(χρόνος 30')

Α) Μελέτη περίπτωσης:

Ένας/Μία εκπαιδευτικός, που δεν έχει επαρκή γνώση και εμπειρία του ΠΣ, ζητά στοιχειώδη καθοδήγηση για τον διδακτικό σχεδιασμό μιας μονόωρης διδασκαλίας από μη συνεχόμενο δώρο. Να προτείνετε, επιγραμματικά και ιεραρχημένα, μερικά στοιχειώδη βήματα τα οποία θεωρείτε απαραίτητα, ώστε να αποκτήσει μια εικόνα του σχεδιασμού αντίστοιχης διδασκαλίας, αναδεικνύοντας τον ρόλο τόσο του/της εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών/μαθητριών.

Β) Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα να αντιστοιχήσετε την πορεία μιας ενδεικτικής διδασκαλίας, για μία διδακτική ώρα από μη συνεχόμενο δώρο, τοποθετώντας σε σειρά στην τρίτη στήλη: α) το αντίστοιχο στάδιο του μαθήματος, β) το ερώτημα των μαθητών/τριών που υπηρετεί και γ) τον τίτλο μιας ενδεικτικής δραστηριότητας.

Στάδια βιωματικής γνωσιακής διαδικασίας (τυχαία σειρά) Οι μαθητές/τριες....	Ερωτήσεις των μαθητών/τριών ανά στάδιο (τυχαία σειρά)	Σχεδιασμός πορείας διδασκαλίας (Στάδιο, ερώτημα που υπηρετεί, ενδεικτική δραστηριότητα)
Α) συνδέουν την εμπειρία τους με τον θρησκευτικό χαρακτήρα της νέας γνώσης. Ανακαλύπτουν ότι το βίωμα σχετίζεται με τη νέα γνώση. Γίνεται μια πρώτη γνωριμία και όχι βαθύτερη ανάλυση της νέας γνώσης.	1) Πώς διαμορφώνεται από τη θεολογία η έννοια/ το θέμα;	α) 1ο Στάδιο: π.χ. Α
		β) Ερώτημα μαθητών/τριών που απαντάται: π.χ. 2
		γ) Ενδεικτική δραστηριότητα (ονομαστικά): π.χ. Αντιλογίες
Β) αναλύουν σε βάθος το θρησκευτικό περιεχόμενο της νέας γνώσης. Καλούνται να διαμορφώσουν προσωπική άποψη απέναντι στη νέα θρησκευτική γνώση που γίνεται πια προσωπική τους υπόθεση.	2) Ποια η σημασία της έννοιας/του θέματος ... για σένα προσωπικά στη ζωή σου;	α) 2ο Στάδιο:
		β) Ερώτημα μαθητών/τριών που απαντάται:
		γ) Ενδεικτική δραστηριότητα (ονομαστικά):
Γ) Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να συνδέσουν όσα έμαθαν με το σήμερα, με τις καταστάσεις της ζωής τους και να τα εφαρμόσουν όσο αυτό είναι δυνατό.	3) Πώς σχετίζεται... Ποια ομοιότητα/διαφορά έχει το θέμα ως προς το θρησκευτικό πλαίσιο;	α) 3ο Στάδιο:
		β) Ερώτημα μαθητών/τριών που απαντάται:
		γ) Ενδεικτική δραστηριότητα (ονομαστικά):
Δ) Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται μέσα από τις δραστηριότητες να αναβιώσουν κάτι που έχει σχέση με την εμπειρία τους, κάτι που ήδη ξέρουν και μπορεί να σχετισθεί με το κεντρικό θέμα του μαθήματος.	4) Σε ποιες άλλες περιπτώσεις υπάρχει, παρατηρείται, βιώνεται το θέμα...;	α) 4ο Στάδιο:
		β) Ερώτημα μαθητών/τριών που απαντάται:
		γ) Ενδεικτική δραστηριότητα (ονομαστικά):

2^η δραστηριότητα άσκησης στον σχεδιασμό διδασκαλίας και στη διδακτική μεθοδολογία(χρόνος 30')

Λαμβάνοντας υπόψη το Προσδοκώμενο Μαθησιακό Αποτέλεσμα (ΠΜΑ)

«Οι μαθητές/μαθήτριες να εκτιμούν μέσα από παραδείγματα τις δυσκολίες και τα διλήμματα των χριστιανών, απέναντι στις διώξεις που υπέστησαν κατά τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους»,

από το Θεματικό Πεδίο: «Εκκλησία, Λατρεία, Αγία Γραφή»,

της Θεματικής Ενότητας: «Διωγμοί, μαρτύρια και ανεξιθρησκία» της Β' Γυμνασίου,

✓να συζητήσετε σε ομάδες πώς το παραπάνω ΠΜΑ θα μπορούσε να υπηρετηθεί σύμφωνα με τα στάδια της βιωματικής γνωσιακής διαδικασίας και τις βασικές αρχές σχεδιασμού.

✓να σχεδιάσετε τα στάδια της διδακτικής μεθόδου για μία διδακτική ώρα.

